

3. 1928-1930. Fites històriques de l'esport hospitalenc

3.1. EL NAIXEMENT DEL BASQUETBOL I LA CONSOLIDACIÓ DE LA BOXA A LA CIUTAT (1928-1929)

Vivim els darrers mesos del període dictatorial que Miguel Primo de Rivera havia instaurat el 1923, i que arribaria fins al gener de 1930. La progressiva crisi econòmica del país, l'autoritarisme i la insatisfacció de l'exèrcit van fer que el general Primo de Rivera fos fins i tot abandonat pels seus companys, consultats en una espècie de plebiscit dels generals que l'havien recolzat. La monarquia, que havia apostat durant tots aquells anys per Primo de Rivera, duraria quinze mesos més que la dictadura, fins a l'abdicació d'Alfons XIII l'any 1931. Són els mesos de l'anomenada «dictablanda», el període pseudoconstitucional del general Berenguer i de l'almirall Aznar, que tampoc acontentaven ningú i que acabaria amb la proclamació de la República després de les eleccions municipals de l'abril de 1931.

A l'Hospitalet, l'alcalde de la dictadura, Tomás Giménez Bernabé, encara va fer mostres, al final del seu mandat, del seu deliri de grandesa: l'any 1928 s'honorà a si mateix amb la Gran Cruz del Mérito Agrícola. La caiguda del dictador en va suposar la substitució per un home de la Lliga Regionalista, Just Oliveras. La societat civil desitjava els canvis, i més radicals encara. Alguns símptomes d'això a l'Hospitalet podrien ser la creació l'any 1928 del grup Estat Català, emparat al Casino i sorgit al voltant del Grup Excursionista Saltadiç. Estat Català, definit pel seu nacionalisme radical, fugia de les posicions més conservadores dels membres de la Lliga Regionalista, amb qui havien conviscut al Casino. Els membres de la Lliga també defensaren durant la dictadura, la consciència catalanista, però sense cap mostra de radicalisme o republicanisme. Un altre símptoma el trobem en l'activitat del moviment anarquista. Durant tota la dictadura els militants anarquistes havien col·laborat amb els successius intents de liquidar el cop del 1923. Però va ser en l'intent de rebel·lió dels capitans Galán i Hernández a Jaca, el 13 de desembre de 1930 —que s'avançaren en l'intent d'instaurar la República—, on van tenir un protagonisme més actiu. Efectivament, la

rebel·lió necessitava el recolzament popular, i a la zona de Barcelona la CNT havia de declarar la vaga general. Un grup de l'Hospitalet hi participà activament. L'intent fracassà i els seus protagonistes directes a Jaca varen ser afusellats per la monarquia agonitzant el 14 de desembre de 1930. Poc després, i com a conseqüència del triomf dels partits republicans a les eleccions municipals del 14 d'abril de 1931, es proclamaria la República. Ja en temps de la República es desenvoluparen un seguit d'actes de desgreuge als anomenats «Màrtirs de Jaca», que culminaren amb una marxa a peu i en bicicleta, de cinc atletes i dos ciclistes, des de Barcelona fins a Jaca. Entre els quals figuraven els atletes hospitalencs Leonci Farré i Josep Vidal, i dos ciclistes també de l'Hospitalet, Antoni Andrés Sancho i Joaquim Tudela¹.

Una nova embranzida va sacsejar les consciències esportives hospitalenques uns mesos després de la desaparició de l'Hospitalenc Sport Club (1928), una empena que es perllongaria en un moment en què l'esport català vivia de nou fites històriques i moviments progressistes, d'acord amb aquestes onades de llibertat republicana que estaven a punt de venir. Els següents mesos, fins a la instauració final de la República durant l'abril de 1931, es viuran enmig d'un clima prerrepublicà que va donar lloc a cops d'efecte i moviments que, en el cas de l'esport hospitalenc, ens permetran veure néixer pràcticament del no-res un munt de projectes que depassen l'àmbit merament hospitalenc i assoleixen fites autènticament històriques dins de l'esport català. Afortunadament, aquest període i, en general, la dècada dels trenta tenen els testimonis de diferents periòdics de l'Hospitalet, a més de la premsa barcelonina, que han facilitat molt la tasca investigadora. És el cas, per exemple, del naixement del bàsquet, perfectament retratat a les planes del periòdic-butlletí del Centre Catòlic, *L'Esguard*. També són més nombrosos els testimonis vius de l'època, que han permès una millor reconstrucció dels fets.

Potser l'element que menys relació directa tingui amb aquesta febre prerrepublicana sigui l'inici de la pràctica del basquetbol a la nostra ciutat. El bàsquet va

46
PARTIT DE BÀSQUET A LA PISTA DEL CENTRO
CATÓLICO. CIRCA 1940.
CC

tenir en l'Església un bon aliat en la seva difusió a Catalunya. Va ser el pare Millán el que va portar el bàsquet al col·legi Sant Antoni de Barcelona, l'any 1921, i va fundar el primer club de bàsquet d'Espanya, el Laietà. Aquesta data s'ha donat durant molts anys com a la d'introducció del bàsquet aquí, i fins i tot s'ha arribat a celebrar oficialment. Tot i això els historiadors han demostrat que l'esport de la cistella es va començar a practicar a Terrassa l'any 1913, i jo mateix en vaig trobar una prova datada abans del 1921. En efecte, a l'edició del 15 de juliol de 1917 de la revista *Atlètica* es llegeix sota l'epígraf «Basc-ball» el següent text: «Este sport que ha sido ya otras veces jugado en nuestra región parece que ahora definitivamente ha arraigado en nuestros deportistas» i s'afegeix que aquest esport «de éxito en América» ingressa a la Real Federación Atlética Catalana, de la qual la revista és portaveu.

Pel que fa a l'Hospitalet, Emili Arnau explica al seu llibre *70 anys de bàsquet a Catalunya*² com «el 1928, el vicari de la parròquia local, el reverend Josep Mª Feliu, introdueix el bàsquet al Centre Catòlic de la població, al convèncer la directiva». Efectivament, les cròniques de *L'Esguard* confirmen aquesta dada. A principi d'aquell any s'introdueixen de forma oficial els esports al Catòlic, gràcies a la formació de la secció esportiva de l'entitat per al «foment i pràctica de tota llei de

deports». Es nomena una comissió de direcció on el president és el constructor d'obres A. Carbonell, el secretari E. Fornt, el tresorer Just Arús i el vocal Jordi Perramón. Segons la notícia publicada el 3 de març de 1928 a *L'Esguard* «nostre programa és extens: construcció d'una pista de Tennis, formació d'un equip de Foot-Ball, organització de visites i excursions, instal·lació d'aparells de gimnàs, pràctica de jocs atlètics, etc», i els objectius d'entrada es xifren, com no podia ser d'una altra manera, en «... que nostre secció progressi moral i materialment». En realitat, d'aquestes primeres declaracions d'intencions, sembla que només es va acomplir una petita part. I de fet el bàsquet, l'esport que ha donat fama a l'entitat, ni tan sols estava inclòs en la primera relació. És curiós com el bàsquet va començar a jugar-se al Centre Catòlic, entre d'altres factors, perquè «l'interessant i curiós Basket-Ball per les dimensions reglamentàries del terreny que exigeix s'ha acomodad esplèndidament al que tenim disponible actualment».

L'inici de la pràctica del bàsquet, però, va haver d'esperar al final d'aquell 1928. En efecte, a *L'Esguard* del 28 de desembre llegim això: «en el pati del Centre Catòlic hi ha sigut instal·lat un camp de Basquet-Ball, quin esport ha sigut rebut amb proves d'entusiasme per part de la joventut del Centre». I no serà fins als primers mesos del 1929 quan la secció s'organitzi veritablement: «hom parla, ja que va prenent peu l'entusiasme que ha motivat la instal·lació d'un camp de Basquet-Ball en el Centre Catòlic, de que, tal volta, es concerti quiscun partit amb equips de Barcelona» (*L'Esguard*, gener); «la Comissió de Festes, que fins a la formació d'un Comité especial, cuidarà de tot el referent a Esport, prega als aficionats al Basket-Ball que donin llur nom a fi de procedir a la constitució de diversos equips, seleccionant-se després d'entre ells, els més destres jugadors per a formar l'equip representatiu de la nostra Entitat» (*L'Esguard*, febrer).

Segons les successives cròniques, es van formar equips per fer partits entre ells. D'aquests va sortir el primer equip representatiu del Centre Catòlic, que va disputar un partit amb un dels tres equips del FC Barcelona, que van portar a l'Hospitalet al març de

1929. Els dos primers equips del Barça es van enfrontar entre ells, i el tercer va guanyar al Catòlic per 18 a 2. El primer equip del Centre Catòlic va estar format per Riera, Vergés, Pol, Ribó i Devesa, i vestien de color blanc. Al mes següent, l'abril, es va organitzar un torneig intern amb cinc equips que vestien cinc colors diferents i s'anomenaren amb els poètics noms de Montseny, Pirineus, Canigó, Montserrat i Núria. Cap al juny o juliol, sembla que fan un anunci a través d'*El Mundo Deportivo* demanant equips que vulguin fer partits amb ells. Al mes de novembre, segons Emili Arnau³, l'equip del Catòlic s'afilià a la Federació Catalana de Bàsquet. En efecte, el reglament de la secció de bàsquet de l'entitat, que es conserva a l'arxiu del Centre Catòlic, data del 19 de novembre d'aquell 1929, i també hi guarden encara un calendari d'aquella temporada 29-30, que iniciava la competició el 15 de desembre de 1929⁴.

Així va arribar el bàsquet a la nostra ciutat. El club pioner ja estava a la seva actual ubicació, la rambla Just Oliveras. No trigarà gaire temps a tenir un equip rival dins de la mateixa ciutat, fins i tot del mateix barri. El bàsquet en aquells primers anys, però, no era com ara. Marcel·lí Maneja, nascut a l'Hospitalet l'any 1921 i recentment nomenat per la Fundació del Bàsquet Català com un dels millors jugadors catalans de tots els temps, recordava així en una entrevista radiofònica⁵ com era aquell primer bàsquet:

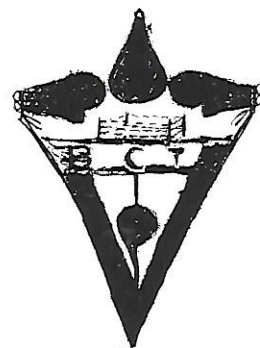
«jugaves en camps de terra, hi havia pedres i de tot, votaves i anava malament la pilota, que era d'un cuiró que quan es mullava una mica es deformava i quedava la pilota com una carbassa. La feina era que entrés una pilota... i a més a més, si aquell dia feia vent, al puesto que jugàvem al descobert, doncs ja em diràs si era fàcil. I ara s'entrenen de matí i tarda, i nosaltres després de treballar onze hores havíem d'anar a entrenar...».

Un altre esport, la boxa, arribarà també l'any 1928 a l'eclosió. Si bé tres anys abans ja hem vist com havia nascut el Boxing Club Torrasenc i, per imitació, la secció de boxa de l'Hospitalenc, aquests intents sembla que no van prosperar gaire. Tot i que el Boxing

Torrasenc fins i tot va arribar a organitzar vetllades aquell any 1925, el cert és que el seu rastre es perd, fins al 1928, en què es refunda i s'inscriu al registre de societats del Govern Civil. Els seus estatuts i reglaments s'han conservat⁶ i ens han aportat bones dades d'un dels esports més populars de la nostra ciutat a la dècada dels trenta (especialment a Collblanc-la Torrassa) i que més èxits donaria en aquells anys.

Els orígens d'aquell club no són clars. Sembla que el seu fundador era un boxador professional anomenat Camachi en el món pugilístic; la seva identitat és, gairebé segur, la del president que figura als papers presentats al Govern Civil, Esteban Cobacho Martínez. Natural de La Unión (Múrcia), Cobacho vivia al carrer Rafael de Campalans (aleshores carrer Joan), a la Torrassa. Sembla que a la nostra ciutat s'organitzava alguna vetllada de tant en quant, i a Cobacho-Camachi el trobem, per exemple, al cartell d'una vetllada organitzada pel club barceloní Firpo a la Torrassa al febrer de 1928. Potser en veure això, i amb el desig d'explotar a l'Hospitalet un esport que a Barcelona tenia força públic, es va animar a reprendre el projecte del Boxing Club Torrasenc. Si més no, Cobacho-Camachi regentava un gimnàs a la plaça Española, número 24, el primer de què tenim notícia a l'Hospitalet. Aquest negoci s'avenia força bé amb el d'organitzar vetllades de boxa. De fet, especialment als primers anys, les vetllades es faran sovint al propi local del gimnàs. Un local, però, que sembla que variarà de lloc amb certa assiduitat i, per exemple, a principi de l'any següent ja s'ha traslladat al carrer de Sants, 407⁷.

Fos com fos, a principi de maig de 1928 es llegí a la revista *Boxeo* que «en la apartada barriada de la Torrassa (...) se está formando una nueva sociedad pugilística que en breve abrirá sus locales para en ellos dedicarse al entrenamiento de los numerosos individuos que han manifestado sus deseos de pertenecer a la misma». Al mes de juny eren aprovats oficialment els estatuts del club on, efectivament, llegim a l'article 1 que «el Boxing Club Torrasench tiene por objeto facilitar a sus socios los medios necesarios para la posesión de un buen plan de cultura física por medio

47

ESBÓS D'UN ESCUT DEL BOXING CLUB TORRASENC FET A MÀ I QUE ES TROBA ENTRE ELS PAPERS DE LEGALITZACIÓ PRESENTATS AL GOVERN CIVIL, EL 1928. AHGCB

de la práctica de los deportes en general y especialmente del Boxeo». Un article que sembla redactat pensant especialment en aquell que regenta un gimnàs... La primera junta coneguda del Boxing Club Torrasenc estava formada per:

President: Esteban Cobacho Martínez

Vicepresident: Josep Viñas

Secretari: Antoni Pach Solano

Vicesecretari: Mariano Martínez

Tresorer: Vicenç Valls Oriente

Comptador: Salvador Murillo

Vocals: Lluís Amat, Josep Valls, Ignaci Teijón, Pere Oliveras, Generoso Grau Oliveras

Sembla que les vetllades seran durant tots aquests anys una mica inestables, alternant etapes de moltes sessions amb etapes pràcticament mancades de referències. D'aquestes vetllades sortien diverses figures de la boxa catalana i espanyola d'aquells anys. En destaquen especialment dos noms, Miquel Safont i Fortunato Ortega, dos pesos lleugers que van fer parlar molt.

3.2. EL RESSORGIMENT DEL FUTBOL (1929).

CONTRIBUCIONS HOSPITALENQUES

A LA HISTÒRIA DE L'ESPORT CATALÀ (1930)

Durant uns mesos del 1928, el Torrasenc va quedar com a únic representant futbolístic de l'Hospitalet (sembla que al millor moment de la seva història d'abans de la Guerra Civil). Però aquesta situació va durar poc. La facilitat que va donar la creació de les competicions d'equips amateurs —separades de les dels equips més professionalitzats i potents— va facilitar aquesta nova revifalla del futbol local, que havia arribat en molts casos al límit d'esgotament per no poder competir econòmicament amb el seu entorn esportiu. Si bé és cert que els nous projectes seran molt més modestos, també s'ha de destacar que els seus inicis van ser molt ambiciosos.

Ja hem vist que aquests mesos del 1929 i el 1930 són de grans canvis a la política espanyola, amb la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera. Segons Santacana i Pujades, *«la caiguda de la dictadura i la presumible dissolució de la monarquia, barrejades amb un imparable ascens social de l'esport, posaven sobre la taula un horitzó esperançador per als que reivindicaven la democratització esportiva i la possibilitat d'una major complicitat de l'administració pública en temes de legislació, subvencions, impuls infraestructural i educació física a les escoles»*⁸. Com si la societat esportiva hospitalenca sentís la necessitat d'expressar i donar forma a aquestes esperances, als barris del Centre i de Santa Eulàlia van sorgir alguns clubs amb la força renovada, tot recordant-nos l'empena que havien tingut al principi de la dècada dels vint. Així, a Santa Eulàlia, aquell Atlètic Club Hospitalet que havíem deixat com a hereu de la tradició futbolística del barri, sembla que va ser substituït de nou per un dels clubs més importants de la petita història de la zona, l'Atlètic Club Eulalienc. La continuïtat dels dos clubs és molt evident: com ja havia succeït abans, el nou club —que abandonà el nom de la ciutat pel del barri— va mantenir, però, l'escut anterior exactament igual, amb la petita excepció de la lletra Hac que hi sortia com a inicial de «Hospitalet», que va ser substituïda per l'E de «Eulalienc». Així, en

diverses cartes amb la capçalera del club que es conserven a l'Arxiu Històric de l'Hospitalet, figura l'escut amb l'Hac barroerament mig esborrada, en un intent de reconvertir-la en l'E que necessitava el nou club. Aquest club va ser registrat al Govern Civil de Barcelona amb data 28 de febrer de 1929, però ens consta per la premsa local que ja al final del 1928 es parlava d'un club «*en vías de volver a actuar, el Atlétic, de la barriada de Santa Eulalia*»⁹.

L'Atlètic Eulalienc continuava vinculat a la mateixa zona del barri on s'havia desplaçat l'ambient futbolístic, però ara creuava la cantonada del carrer Comerç on s'havia estat al bar Esperanza l'Atlètic Club Hospitalet i anava a la cruïlla dels carrers Enric Morera i Aprestadora, i més concretament el curiós Bar Frontón (però en tot cas just davant per davant l'un de l'altre). Aquest bar Frontón va ser la seu social de l'Atlètic Club Eulalienc (fins i tot sortia el nom al segell de l'entitat). L'establiment encara existeix avui, al mateix lloc i amb les mateixes característiques que li donen nom: encara conserva una gran pista de frontó, amb grades, on al llarg dels anys han desfilarat jugadors i clubs d'aquest esport. El president fundador de l'Atlètic Eulalienc va ser Josep Gil Mezquita, un personatge que devia tenir una certa relació amb l'alcalde del moment, Tomás Giménez. Es conserva a l'Arxiu Històric de la ciutat una carta de Josep Gil Mezquita, adreçada al batlle, on s'agraeix una recomanació rebuda anteriorment d'aquest per ser lliurada «*al sr. gerente de Fomento*»¹⁰, en un moment delicat econòmicament per al remitent. El club es va afiliar a la Federació Catalana durant el mes de setembre de 1929 i va disputar els campionats organitzats per la denominada Lliga Amateur.

Mentre això succeïa a Santa Eulàlia, al barri del Centre, i de les cendres de l'Hospitalenc, començaven a sortir alguns equips. Així, podem citar la Penya Juniors i el Círculo Deportivo Furia, com eren anomenats a la premsa. La primera referència que he trobat dels dos clubs data del 16 de maig de 1929. Es tracta de la crònica que va fer Josep Boter a *La Voz de Hospitalet* de dos partits jugats per equips d'aquests clubs, un d'aquests partits precisament entre els pri-

mers equips de l'Atlètic Eulalienc i la Penya Juniors. Es tractava d'un partit de desempat on es jugaven el trofeu de festa major de Santa Eulàlia, que havia quedat empatat anteriorment. Segurament, Juniors i Furia van aprofitar les restes del desaparegut Hospitalenc per formar les plantilles i, en part, les pròpies directives. Només un d'aquests dos nous equips del Centre, el Furia, va ser inscrit al registre del Govern Civil amb data 16 de setembre de 1929. A més, el nom oficial va ser Furia Esportiva Hospitalet. Aquest nom suggereix de nou una necessitat de recuperar el prestigi perdut amb la desaparició de l'Hospitalenc com a club emblemàtic de la ciutat. Així, es congratulava el cronista de *La Voz de Hospitalet* l'1 de setembre de 1929, sota el títol de «Despertar», de l'aparició d'aquests equips:

«...cábenos la satisfacción de manifestar que de nuevo en el distrito primero, en el barrio del Centro, en el corazón de Hospitalet, unos muchachos deseosos de darse a conocer deportivamente, han formado un grupo que en el antiguo campo que fue sede del desaparecido Hospitalenc, en sus comienzos, han realizado algunos encuentros que ya se han reseñado en estas columnas».

Dies més tard, al mateix periòdic, D'Orsay ens referma en la idea que alguns dels anteriors jugadors i directius de l'Hospitalenc van formar part d'aquests nous clubs:

«En el distrito primero, o más comunmente conocido por barrio del Centro, se organizó un grupo deportivo a fin de practicar el fútbol y en el mismo formaron algunos elementos del disuelto Hospitalenc deseosos de volver a figurar entre los primeros».

Entre els fundadors del Furia hi havia de nou Josep Boter. L'expedient del Govern Civil s'ha perdut, però una afirmació de D'Orsay al mateix article de la cita anterior ens permet fer aquesta conjectura:

«Y de ese grupo denominado Furias, por mediación de un buen amigo nuestro, factòtum de dicha organización, se publicaron algunas reseñas de encuentros

48

SEGELL DE L'ATLÈTIC CLUB EULALIENC, DEL 1929. AL CENTRE HI FIGURA UNA PILOTA DE FRONTÓ, COM A SÍMBOL DEL FRONTÓN NACIONAL, QUE ELS ALLOTJAVA.

AL'H-AH

49
SEGELL DEL CLUB DE FUTBOL FURIA, DE
L'ANY 1929.
AL'H-AH

celebrados en un campo que fue el primero que tuvo el Hospitalenc en sus comienzos».

I les cròniques anteriors havien estat signades per en Josep Boter. A més, una carta remesa pel club, conservada a l'arxiu del Centre Catòlic i datada l'11 d'agost de 1929, està signada per Boter i per J. Isern.

El procés de creació d'aquests clubs va ser bastant accelerat. Van ser suficients entre sis i nou mesos des de la desaparició de l'Hospitalenc perquè sortissin dos nous clubs. Segons el testimoni d'en Joan Vilarrasa¹¹, un jove jugador del Furia que començava a jugar al futbol en aquells anys, la major part dels seus integrants eren estudiants del Centre Catòlic, mentre que els del Juniors pertanyien a la resta dels joves del barri («de la Rambla cap avall»). En Vilarrasa recorda que jugaven allà on podien, en qualsevol camp ras: *«a dalt de l'estació hi havia un camp ras, al carrer Canal (avui desaparegut)... i fins i tot jugàvem amb pilotes de drap»*. En Vilarrasa també recorda un altre d'aquests solars, el que anomenaven —sense que recordi per què— «El Tabique», i que estava situat molt a prop de l'actual carrer Famades. Era un solar sense porteries ni res que s'hi assemblés, i segurament era anterior al que he comentat abans. Sospito, però, que aquests escenaris van ser previs al naixement dels nous clubs, mentre es recuperava per a la pràctica del futbol el camp del Camí de la Fonteta.

Sembla que, a més de futbol, també practicaren d'altres esports, com l'atletisme, ja que per la festa major del 1929, el Furia va organitzar un festival atlètic. El Junior també va tenir equip de bàsquet i, segons una nota que es conserva a l'arxiu del Centre Catòlic, on els demanaven partit, els seus jugadors eren Montaner, Romaguera, Bonet I, Vidal i Deu. La nota està signada el 7 de setembre de 1929 per Salvador Deu, com a secretari.

Però és que si el procés de creació dels nous clubs després de la desaparició de l'Hospitalenc va ser ràpid, també en pocs mesos més els directius es van adonar que calia unificar esforços en un club més potent i de nou representatiu de la ciutat. Segurament l'ànim de

recuperar una entitat prou forta que assumís la memòria de l'Hospitalenc va presidir en tot moment les mentes dels integrants dels equips existents. De fet, aquesta idea de continuïtat es dona fins i tot en la ubicació física dels nous clubs, que tenen la seva seu social una altra vegada en el que ja s'ha convertit en el centre esportiu del barri del Centre: el bar situat a la rambla Just Oliveras, 11. Una altra dada que em referma en aquesta convicció és la del color de les vestimentes dels equips. Segons testimoni d'en Joan Vilarrasa, el Furia vestia samarreta negra, amb coll i punys blancs, i pantaló negre; el Junior vestia tot de blau, amb mitjons negres. Cap d'aquests colors es van conservar en el nou club, que va retornar als vells colors de l'Hospitalenc: el blanc per a la samarreta i el negre per als pantalons (més endavant potser van ser blaus). Tot i que la notícia de la fusió va sortir primer a les publicacions barcelonines, probablement per una deficient relació de D'Orsay amb alguns exdirectius de l'Hospitalenc (per culpa de cròniques passades), *La Voz de Hospitalet* va recollir la notícia de la fusió dels clubs existents al barri del Centre: *«pero habiendo surgido un nuevo grupo (además de los Furias) y deseando unir los dos, se ha creado la Unión Esportiva Hospitalet»*.

Segurament, però, no només van ser el Furia i aquest nou grup en fase de formació els que es van unir. També els integrants de la Peña Junior van formar part de la nova Unió Esportiva Hospitalet, si és que aquell nou grup i el Junior no eren aquests mateixos... Curiosament, el club va ser federat abans que inscrit al Govern Civil. En efecte, el *Butlletí de la Federació Catalana de Futbol Associació* recull entre els acords presos per la junta a l'octubre de 1929, el de federar el F C Furia-Hospitalet, i també el d'«autoritzar al Furia E. Hospitalet, per a canviar el nom del Club pel d'Unió Esportiva Hospitalet». I és que la fusió va ser tan ràpida que els directius, per no perdre la temporada que tot just s'iniciava, segurament van optar per canviar el nom al Furia, que recordem que ja havia estat legalitzat abans, pel del nou club que s'estava formant, i després legalitzar, com era correcte, la nova entitat al Govern Civil. Jugant amb aquesta possibilitat d'aprofitar l'autorització federativa del Furia (reconvertit ja en

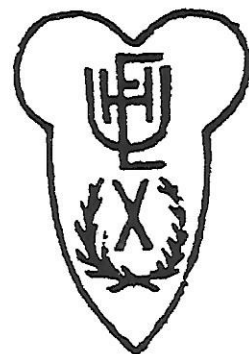
Unió Esportiva Hospitalet), van aconseguir no perdre la temporada, tal i com hauria succeït en el cas d'haver esperat els tràmits de legalització de la nova entitat, que no van acabar fins al juny de 1930, per poder federar-se després. En Josep Boter Mas, que passa a ser des d'aquests anys finals de la dècada dels vint, el personatge més emblemàtic del futbol al barri del Centre (i potser a la ciutat), va ser qui presentà els papers per a la legalització del nou club.

El *Reglamento de la Sociedad Unión Esportiva Hospitalet*, és a dir, els seus estatuts¹², són pràcticament idèntics, paraula per paraula, als que va presentar al seu dia la Joventut Esportiva Hospitalet, aquell club que va sortir al 1924 d'alguns membres descontents de l'Hospitalenc. Entre la directiva d'aquell club hi havia en Josep Boter, que devia traspasar els estatuts a la nova Unió Esportiva. Segurament, aquells estatuts ja els anaven bé, ja que sembla que la rigorositat amb què es definien tots els processos assemblearis i altres punts també estaven en la línia dels dirigents del nou club. La junta general en la qual es va constituir oficialment l'entitat, amb l'elecció de la primera directiva, també es conserva a l'Arxiu del Govern Civil. La transcripció té la firma del que serà el secretari del club, Josep Boter, i és un dels pocs documents en què trobem xifrada concretament l'assistència de persones. Segons consta a l'acta, el 12 de juliol de 1930, al local social de la rambla Just Oliveras es van reunir «unos treinta aspirantes a asociados». Aquesta xifra era, si fa o no fa, la mínima de les masses socials dels clubs esportius d'abans de la guerra que he trobat quantificades. La directiva la va presidir Joaquim Carbonell Romagosa, germà d'un dels fundadors de l'Hospitalenc Sport Club, en Josep Carbonell. Dins de la directiva hi havia també com a comptable en Josep Cuchí Laviano, l'amo del bar de la rambla Just Oliveras, 11, on tenia de nou la seu social el club de futbol del barri. El club es va posar a treballar molt ràpidament, i també molt ràpidament va agafar la velocitat a què corria l'esport català del moment.

Sens dubte, l'entusiasme dels que van iniciar aquest nou projecte era molt gran, fossin 30 o 300 els seus associats. Així, l'equip de futbol va començar ràpida-

ment a jugar la Lliga Amateur de Segona Categoria, en el grup D, juntament amb Gavà, Seda Prat i Penya Ripoll. Segurament que aquest grup va ser l'últim a confeccionar-se, ja que tenia només quatre participants i s'havia de jugar a quatre voltes en lloc d'a doble volta, com es fa normalment, per poder realitzar així el nombre suficient de partits... El primer partit oficial del club es va disputar al final del mes d'octubre de 1929 i va acabar amb derrota al camp del Gavà per 3-1. Però potser el més senzill era posar en marxa l'equip de futbol... La Unió Esportiva Hospitalet no es va conformar només a ser un equip de futbol, sinó que també va crear una secció d'atletisme i una altra de bàsquet, amb participació femenina per primer cop en la història de l'Hospitalet i, en el cas de l'atletisme, de l'esport català a nivell federat.

Uns mesos després de la seva fundació, la Unió Esportiva va realitzar el primer gran festival esportiu, coincidint amb la festa de Nadal. El 25 de desembre de 1929, van organitzar el que el cronista D'Orsay va qualificar a *La Voz de Hospitalet* com «una especie de inauguración oficial de su vida en el sport y un avance de lo que se propone llevar a cabo por poco que la suerte les favorezca y con la ayuda de todos los buenos deportistas hospitalenses»¹³. Aquest festival, que recuperava la tradició organitzativa d'aquest tipus d'esdeveniments del desaparegut Hospitalenc, va començar amb «la primera vuelta oficial de nuestra ciudad a pie», és a dir, una cursa atlètica pel barri del Centre, que aquí és considerat com la ciutat sencera (tot i que històricament no era la primera cursa que es feia a la ciutat); va seguir amb un partit de bàsquet femení entre dos equips forans i va finalitzar amb un partit de futbol entre el club local i l'Atlètic Turó. Als actes va assistir l'encara alcalde, Tomás Giménez (deixaria de ser-ho al gener), i la seva família, alguns membres de la qual van donar la sortida de la cursa i van fer la sacada d'honor del partit de futbol. A la cursa van participar 47 corredors, dels quals van arribar a la meta 35. El guanyador va ser un jove atleta anomenat Leonci Farré Aymà, que va fer el recorregut —del qual desconeixem la distància— en 16 minuts i 14 segons. Leonci Farré¹⁴ vivia a l'Hospitalet, però va militar molt de temps en l'equip d'atletisme del Club

50
ORIGINAL SEGELL DE LA UNIÓN ESPORTIVA
HOSPITALET, UTILITZAT A PARTIR DEL 1930.
AL'H-AH

Deportiu Europa, un dels més prestigiosos del moment. Farré, amb qui ens retrobarem anys després en la inauguració del Camp Municipal de Futbol quan ja corria com a veterà, va néixer a Portbou, de pare tarragoní i de mare de Portbou. Després de viure 10 anys al Perú amb la seva família, seria veí de l'Hospitalet durant més de 50 anys i va destacar dins de l'atletisme català del final dels anys vint i principi dels trenta: del seu historial cal remarcar les terceres posicions als campionats d'Espanya de 10.000 metres de l'any 1929 (amb un crono de 35'14"4/10), i de 5.000 (16'35") i 10.000 (34'53"4/10) del 1930. També sembla que va guanyar un campionat de Catalunya de 10.000 metres i un subcampionat de Catalunya de 5.000. Entre d'altres classificacions que he trobat, val la pena destacar la victòria a la clàssica Jean Bouin de l'any 1929 en categoria júnior, on també va ser sisè a la general. Aquell any també guanyà el campionat de Barcelona de cros, disputat a Sant Andreu. Podria ser, fins i tot, que Leonci Farré fos el nucli d'un grup d'aficionats hospitalencs a l'atletisme. En aquella mateixa cursa del dia de Nadal del 1929, figuraven un bon grup d'atletes en la categoria de neòfits, que pertanyien a la ciutat. Alguns d'aquests atletes, unes quantes setmanes després, realitzarien una excel·lent actuació en la Jean Bouin del 1930, i sorprendrien tothom. És molt possible que en aquells anys Farré corregués amb l'Europa, perquè a la seva ciutat no hi havia un club amb garanties i infraestructura per al qual fer-ho. Després de la guerra, de ben segur que va tenir problemes per causes polítiques. Ja com a veterà participà molts anys en curses com la Jean Bouin i d'altres fins i tot fora de Catalunya. A més, a principi dels anys seixanta va intentar revifar l'atletisme en aquesta ciutat creant una secció d'aquest esport a l'actual Centre d'Esports Hospitalet. Leonci Farré, en definitiva, és un altre dels molts noms oblidats de l'esport hospitalenc.

Pel que fa a la festa esportiva organitzada per Nadal del 1929 per la UE Hospitalet, la jornada va continuar amb un partit femení de bàsquet. Aleshores, l'esport femení començava a sorgir tímidament en la societat. El debat sobre si les dones havien o no de fer esport va ser força important en l'opinió pública durant tota la dècada dels anys vint. La posició més comunament

acceptada era que, com a molt, hi havia una sèrie d'esports més recomanats per a les dones (com el tennis, la gimnàstica o la natació) mentre que la resta no devien ser practicats per elles a causa dels riscos que suposaven els esforços i la brutalitat per a la seva feminitat i la seva futura maternitat. De mica en mica, al llarg de la dècada dels vint, aquesta idea va ser debatuda a nivell social i contestada des dels mitjans de comunicació. La idea d'una participació femenina en l'esport va anar guanyant terreny fins que, al 1928, es va crear a Barcelona el primer club esportiu destinat únicament a les dones: el Club Femení d'Esports, que combinava cultura i esport. Aquesta fita va marcar sens dubte l'inici de les actituds progressistes, sobretot de les pròpies dones, envers la participació femenina en les activitats físiques, que fins al moment havien estat, amb poques excepcions, feu masculí. En aquest moviment, que tindrà un impuls molt important durant el 1929 i el 1930, va participar —i de quina manera— la Unió Esportiva Hospitalet. De fet, en aquesta primera festa del 25 de desembre de 1929, les protagonistes del partit de bàsquet van ser de dos equips forans: el C D Europa i el propi Club Femení d'Esports. Per cert, el partit el van guanyar les del Club Femení per... 10-4!!! Aquest va ser el primer partit femení de bàsquet que es va jugar a l'Hospitalet i, segons la crònica de D'Orsay, *«la victoria fue coronada con una gran ovación»*. No seria, però, l'últim partit, ja que el club formaria poc després els propis equips, tant masculí com femení. Per acabar, dins d'aquest primer festival, es va jugar un partit de futbol entre l'Atletic Turó i la UE Hospitalet, que va finalitzar amb empat a dos. El partit va ser només d'una hora de duració *«a fin de evitar que el clásico puchero de Pascuas resultara pasado, por lo tarde y extenso del programa realizado»*, segons explicà D'Orsay a *La Voz de Hospitalet...*

Aquest primer festival demostra algunes coses, per exemple, que l'entitat ja disposava d'una certa capacitat organitzativa, malgrat la seva joventut, fruit segurament de l'experiència acumulada anteriorment. D'altra banda, mostra la convergència en el projecte de la Unió Esportiva d'interessos esportius diversos i d'un afany de superació i d'engrandiment important, com

anirem confirmant. Finalment, demostra novament un lligam clar entre l'autoritat municipal i l'equip del Centre: al festival hi és present l'alcalde, i els seus fills Francisco i Gloria donen inici a les proves i son homenatjats durant l'acte.

Pocs dies després d'aquest festival, es va disputar a Barcelona l'anomenada cursa Jean Bouin, una cita clàssica de l'atletisme català que encara avui es realitza amb força èxit. En aquella ocasió va ser el 5 de gener de 1930. La Unió Esportiva Hospitalet va presentar, per primera vegada en la història de la ciutat, un equip hospitalenc en aquesta prova atlètica. Els resultats de la cursa, que es disputava llavors entre Esplugues i l'Arc de Triomf (a Barcelona), van ser immillorables per als riberencs. L'equip pertanyia a la categoria de neòfits i estava format per Joan Villalba, Isidre Rovira, Antoni Tubau, Miquel Lleó, Antoni Rodríguez, Lluís Capellas i Josep Maya. Aquest grup va aconseguir el primer lloc en la categoria de neòfits (que llavors aplegava els atletes novells, no federats), per davant de clubs com l'Espanyol o el Barcelona... El millor classificat hospitalenc, dels cinc corredors que puntuaven per equip, va ser Isidre Rovira, que va acabar quart d'aquesta categoria. Va ser la primera vegada que un club de l'Hospitalet sortia amb certa rellevància en una portada d'un rotatiu esportiu. *El Mundo Deportivo* del 6 de gener posava com a subtítol de la informació de portada: «*La U S Hospitalet, vencedor por equipos de neófitos*». A la notícia, un títol parlava de «*El ejemplo de la US Hospitalet*», i al text s'argumentava que «*el ejemplo de la US Hospitalet ha de ser visto como un ejemplo digno de admiración*», sobretot per l'actuació tan brillant d'un equip sense la història de clubs com l'Espanyol o el Barcelona.

Al mes següent, Isidre Rovira i Antoni Tubau, amb un altre atleta hospitalenc, Tomàs Val, varen participar en un cros anomenat «de Consolació» (no he aconseguit esbrinar de què es consolaven...) organitzat pel comitè provincial de la Federació Catalana d'Atletisme. L'Isidre Rovira va quedar quart i l'equip, inscrit com a Unió Esportiva Hospitalet, va guanyar la prova per davant dels de l'Europa, Barcelona i AD Telefónica. Així figura a l'edició del 24 de febrer de *La Rambla*.

Aquests corredors sembla que ja portaven alguns mesos d'activitat, com a mínim, ja que havien participat també en una altra cursa datada al 1929 i que possiblement es devia celebrar durant la festa major d'agost. A l'arxiu del Centre Catòlic encara es conserva la classificació d'aquesta altra cursa on trobem ja Joan Villalba (per cert, com a guanyador), Tomàs Val (tercer) i Isidre Rovira (quart), entre els 18 participants que aleshores encara pertanyien als clubs Juniors, Saltadiç, Furia i Centre Catòlic, a més de dos independents.

Estem sens dubte davant d'un moment brillant de la història de l'esport hospitalenc. Aquest bon moment, però, encara s'engrandiria molt més. Era una mena de temps de canvi en l'ànim de la gent de la ciutat o, si més no, de la gent del barri del Centre. Ho dic, per exemple, per la lletra d'aquest «Himne a Hospitalet» que he trobat entre els papers de l'Arxiu Històric de l'Hospitalet. La lletra, datada al 1930, pertany a la imaginació del nostre omnipresent «sportman» Joan Costa Cots i la música era d'en Joan Pallarès. Tenia un paràgraf força significatiu, crec jo, del moment que travessava l'ànim general de la ciutat, que deia així:

*«Presonera i engrillada
fins fa molt poc tú n'has estat,
però el dogal que t'ofegava
la Justícia l'ha estripat.*

*Ja no ets poble que s'humilla
ara es una gran ciutat
enlairada i ennoblida
per l'amor i llibertat»*

Crec que és la millor definició poètica —provinent, no ho oblidem, d'un cronista de premsa— del moment anímic que es vivia a l'Hospitalet.

Estic convençut que aquest ambient de certa exaltació social, quant a l'esport estava fortament influenciat pels esdeveniments que s'anaven succeint a l'esport català i, sobretot, barceloní. Però a la vegada, i aquí veig el valor més positiu, l'esport hospitalenc va ser capaç, per primer cop, d'influir també en ells. La clau

FRAGMENT DEL PROGRAMA DEL FESTIVAL
ATLÈTIC DEL 1930, ORGANITZAT
PER LA UE HOSPITALET.
S'HI POT APRECIAR LES ENTITATS
QUE PARTICIPAREN EN L'ESDEVENIMENT.
AL'H-AH

UNIO ESPORTIVA
ESTATUTS SOCIALS
Rambla Just Oliveras, 11

D'HOSPITALET
CAMP DE IOC.
Cami de la «Ponteta»

Dia 13 d'abril :: DIUMENGE DE RAMS
Any 1930 A les tres en punt de la tarda

Gran aconteixement deportiu
dedicat com homenatge a
En Josep Prats Sanfeliu
A. C. S.

El primer festival inter-clubs d'atletisme femení que's celebrà a Espanya, es patrocinat per l'Excm. Ajuntament, per als industrials i particulars d'aquesta ciutat; baix als auspis de les F. C. d'Atletisme i Col·legis de cronometradors i tècnics oficials de les federacions Catalana de Atletisme i Natació Catalana i Espanyola. Amb la valiosa cooperació de les importants entitats esportives: Club Femení d'Esports, U. S. Vilasar, Lleidatà F. C., F. C. Barcelona, F. C. Badalona, R. C. D. Espanyol, C. D. Europa, Junior F. C., C. E. de Tarrasa, A. C. Popular, A. C. Tragament, F. C. Júpiter, A. C. de l'Escola del treball, S. C. Sanfeliuenc, Molins de Rey, Unió Esportiva d'Hospitalet i altres

va ser l'organització d'un homenatge al difunt secretari de l'Ajuntament, Josep Prats Sanfeliu, persona molt estimada a la ciutat. Dins dels actes de tot tipus que es van incloure a l'homenatge, els directius de la UE Hospitalet van pensar en un festival atlètic. Segurament l'ocasió, la idea i el motiu van arribar al moment idoni i van caure en un brou de cultiu perfecte per a l'ocasió. Això va permetre madurar el projecte fins a convertir-lo en la primera reunió d'equips femenins d'atletisme (com a mínim a Catalunya) i en una fita històrica de l'esport femení a Catalunya i a Espanya. El festival va ser seguit amb molt d'interès per la premsa, sobretot per *El Mundo Deportivo* i per *El Matí*, que li van dedicar extenses referències durant molts dies. En aquest darrer rotatiu, signà les notícies l'escriptor i polític Maurici Serrahima, germà del famós atleta Joan Serrahima.

El festival havia de disputar-se el 13 d'abril de 1930, diumenge de rams, segons el programa de mà que es conserva a l'Arxiu Històric de l'Hospitalet¹⁵, tot i que finalment es va celebrar el dia 21 per culpa del mal temps. Segons aquest programa, la diada havia de començar a les tres de la tarda amb tot un seguit de

proves d'atletisme «*reservada als atletes categoria homes*», per seguir després amb les proves atlètiques «*reservades exclusivament per a les senyoretes*». Després d'imprimir-lo, però, sembla que es va ampliar aquest programa amb un partit femení de bàsquet com a fi de festa i amb el lliurament de premis i ball final al Casino del Centre. Per fer més atractiu el desenvolupament de l'acte, l'organització va preveure un fet força curiós: el vol d'un avió de l'aeròdrom Canudas per sobre del camp mentre tenia lloc el festival per llançar un ram de flors a les senyoretes participants. Aquest aeròdrom rebia el nom de Josep Canudas, el seu impulsor, i estava situat al Prat. Les seves instal·lacions van ser l'origen de l'actual aeroport internacional. En Canudas va ser un dels pioners catalans de l'aviació. Va arribar a ser director de l'Escola Catalana d'Aviació i, durant la guerra, va dirigir l'Escola d'Aviació Militar de Barcelona. Després de la guerra es va haver d'exiliar a França i morí a Suïssa l'any 1975.

L'anunci del festival va ser acollit per la premsa amb un gran entusiasme. La causa, però, no estava intrínsecament en la jornada convocada sinó en el que l'havia precedida. Un mes abans, el 5 de març, *El Mundo Deportivo* publicava amb satisfacció la sol·licitud, per primer cop, d'unes llicències femenines a la Federació Catalana d'Atletisme. I les havia demanades la Unió Esportiva Hospitalet. Els noms que han quedat per a la història esportiva de Catalunya com a les seves primeres atletes federades van ser les de les hospitalenques Rosita Calvet, Teresa Pedret, Maria Garrich, Virtudes Nebot, Joaquima Molina, Teresa Pijoan, Pepita Nolla, Teresa Giró, Emília Giménez i Lolita Graells. Tot i que caldria una exhaustiva investigació per acabar de confirmar aquesta circumstància, el cert és que parlem d'un important fet esportiu a la vila:

«Las diez atletas citadas anteriormente forman el primer grupo femenino que habrá sido inscrito en el seno de nuestra federación. Este hecho marcará fecha en los anales del deporte hispano».

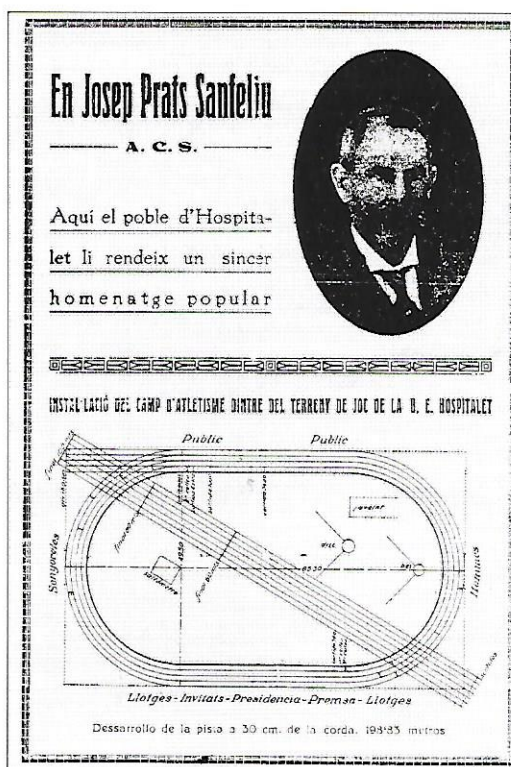
De fet, la notícia segurament que va ser tan ben acollida, en part, perquè dies abans havien arribat les pri-

meres noves de l'atletisme femení a Madrid, on un grup de noies, agrupades a la Sociedad Atlética de Madrid, començava a marcar els primers rècords espanyols en algunes proves¹⁶. Així almenys apareix a les planes del rotatiu *Deportes* del 10 de març de 1930. Per no quedar-se enrera, aquí es va parlar també d'aprofitar aquest primer festival atlètic interclubs femenins a Catalunya per batre marques. Així ho exposava en Maurici Serrahima el 19 d'abril a *El Matí*:

«A la segona part, exclusiva per a les senyoretes, s'implantaràn els rècords de Catalunya i alguns d'Espanya. S'intentarà a més el millorament dels que detenten les atletes de Castella»¹⁷.

La notícia àmpliament difosa d'aquest festival va aixecar una allau de creacions d'equips i seccions femenines atlètiques i esportives arreu de Catalunya, tant abans com després de la seva celebració. Així ho recull *El Mundo Deportivo*¹⁸, citant entitats com el Club Femení i d'Esports o el Vilassar FC, que creen les seves seccions atlètiques femenines coincidint amb l'anunci del festival. També el diari català *El Matí*¹⁹ es fa ressò d'aquest fet i, per exemple, quatre dies després del festival, anuncia la creació d'una secció femenina d'esports a la Societat Gimnàstica de Badalona. Potser un fet que il·lustra molt bé la importància que hem de donar a aquest moviment és aquest que publicà no fa gaire el suplement Sport Català del diari *Sport*²⁰, quan repassava la vida d'Anna Tugues dins de la secció «Forjadors de la història esportiva de Catalunya». Anna Tugues, nascuda a Badalona, va ser una de les grans atletes espanyoles de la dècada dels trenta. Competint per al FC Badalona, va ser campiona de Catalunya, d'Espanya i atleta internacional en proves de pes i disc. El seu rècord d'Espanya de llançament de pes del 1936 no es va poder superar fins al 1966. Segons s'exposa en aquest article, però, un dels guardons que més il·lusió li ha fet sempre és «el de la primera cursa que va córrer a l'Hospitalet del Llobregat». Per les dates, molt probablement va ser la d'aquest festival de què parlem...

El festival, que havia de disputar-se en un adaptat camp del Camí de la Fonteta, va haver de suspendre's

el dia 13 a causa del mal temps i va ser ajornat per al dilluns de Pasqua, vuit dies després. Per a aquell dia 13, s'esperava a l'Hospitalet l'arribada d'uns 200 esportistes de més de vint entitats de tot Catalunya. Aquesta suspensió va posar a prova l'operatiu i els mecanismes organitzatius de la UE Hospitalet. A *El Matí* es van seguir amb força interès tots els preparatius previs de l'organització del festival, i Maurici Serrahima ens han deixat el testimoni d'allò que van haver de fer aquell diumenge de mal temps:

«...la UE Hospitalet envià tot seguit diversos dels seus individus, els quals ostentaven braçals del club, a donar el corresponent avís a totes les persones conegudes dintre l'ambient atlètic que estaven en espera del seu trasllat a Hospitalet ja fóra a la Plaça Espanya com al baixador de passeig de Gràcia, on a més, es col·locà en part visible el corresponent avís. També es cursaren a mig matí diversos telegrams per als clubs forans, i es parlà per telèfon amb els principals de Barcelona»²¹.

L'operatiu d'urgència, doncs, va ser força espectacular i denotaria la importància dels recursos humans que

52

FRAGMENT DEL PROGRAMA DEL FESTIVAL ATLÈTIC DEL 1930, ORGANITZAT PER LA UE HOSPITALET. ES VEU COM PENSAVEN SITUAR LES PISTES D'ATLETISME DINS DEL CAMP DE FUTBOL.

AL'H-AH

53
MEMBRES DE L'EQUIP
DE LA UE HOSPITALET,
AL CAMP ANOMENAT POPULARMENT
«CAMP DELS FURIES»,
L'OCTUBRE DEL 1930.
MPI

va mobilitzar l'esdeveniment a la ciutat. Entre aquestes persones cal destacar un jove hospitalenc de 18 anys, Josep Corominas i Colet, que després de la Guerra Civil arribarà a presidir la Federació Catalana d'Atletisme. Una altra idea de la importància de l'operatiu ens la dona aquest comentari d'en Serrahima on explicava com s'havia solucionat el problema dels vestidors per acollir tants esportistes, amb la dificultat afegida (nova en aquell moment) que eren dels dos sexes...

«...hi ha hagut qui ha tingut la gentilesa d'oferir la seva gran casa, que dista solament un centenar de metres del camp, i la qual, en constar de tres pisos, amb un gran cos d'espaioses habitacions, cobreix perfectament aquesta ineludible necessitat. Quant a les dutxes, s'ha efectuat una instal·lació provisional a la casa que cobrirà perfectament les necessitats del cas. Les senyoretes disposaran de les que hi ha al camp»²².

Molt probablement es tracta de les dependències de Can Boixeres, també coneguda com a Torre Alta, prop d'on totes les informacions situen el camp de la Fonteta.

Finalment, el festival tingué lloc el dilluns de Pasqua. L'organització, però, no va ser prou bona. Les cròniques coincideixen a afirmar que els organitzadors van intentar portar a terme un esdeveniment massa gran per a les seves possibilitats, i això va fer que s'haguessin de realitzar les proves amb massa presses i sense gaire

control tècnic. Les proves femenines, finalment, tampoc van tenir el relleu desitjat ja que el nivell de preparació de les atletes no va ser gaire elevat. A propòsit d'això en Maurici Serrahima va escriure a les planes d'*El Matí*, el següent:

«Sense voler treure importància a l'interès dels organitzadors d'aquesta primera manifestació femenina, creiem que, en general, les participants no estan per ara en forma que justifiqui llur presentació en públic»²³.

També a les planes de *La Rambla*, una reflexió general que aprofita el festival hospitalenc i que se signa amb el motiu «Murphy», incideix en aquest aspecte:

«Pel que nosaltres vàrem presenciar a l'Hospitalet (...) ens sembla que no els ha arribat encara a les nostres dones l'hora d'exhibir-se públicament en reunions esportives d'aquesta mena i importància. Ni elles ni el públic, no estan prou disposats i preparats per a representar el respectiu paper en els camps d'Esports»²⁴.

Tot i això, l'esdeveniment ja havia complert un objectiu important: la difusió del nou club de l'Hospitalet i de l'esport femení. Per primer cop en la història de l'esport hospitalenc, un acte realitzat a la ciutat ocupava per dret propi, per si mateix, la portada d'un diari esportiu. En efecte, el dia abans del festival, *El Mundo Deportivo* publicà una notícia amb el títol «Mañana por la tarde el atletismo femenino inaugurará oficialmente sus actividades en Catalunya»²⁵. Al dia següent, el diari esportiu donava una assistència aproximada de «dos o tres mil personas». Sens dubte, com també ho confirmen alguns dels testimonis, va ser tot un èxit.

El club va passar a ser de nou l'emblema de la ciutat. Com a mostra més clara tenim el fet que pocs mesos després d'aquest festival, a principi de maig de 1930, es va organitzar a Barcelona un magne esdeveniment amb motiu del lliurament simbòlic del nou estadi construït per a l'Exposició del 1929 (l'actual Estadi Olímpic) als esportistes catalans. L'acte més popular va ser una gran desfilada d'uns cinc mil esportistes, en representació dels seus clubs, que van formar des-

prés a l'Estadi (a l'estil de les desfilades olímpiques). Mentre ciutats com Tarragona o Terrassa presentaven fins a cinc delegacions de clubs diferents, l'Hospitalet només va ser representada, segons la llista publicada a *El Matí*, per la delegació de la Unió Esportiva Hospitalet, tot i que a la ciutat hi havia més entitats (la llista de les delegacions assistents publicada per *El Mundo Deportivo* també anomena l'Agrupació Ciclista de la Torrasa). Pocs dies després, el 29 de maig, una selecció de la Lliga Amateur va jugar contra l'Espanyol en homenatge a Agustí Peris de Vargas. Només un jugador d'aquí va ser seleccionat. Va ser Sagarra... de la UE Hospitalet.

Malgrat tota aquesta explosió d'activitat en els diferents esports i aquest enlluernador inici de dècada, la fal·lera esportiva d'una gran part d'aquestes esportistes no va tenir gaire durada. La secció femenina de bàsquet, que en aquella diada va fer un partit d'exhibició, va seguir la seva tasca durant poc temps més, però fins i tot amb més ressò periodístic que l'activitat principal del club, el futbol. Així, he trobat la ressenya de la participació de l'equip hospitalenc al primer partit de bàsquet femení que es va jugar a Igualada l'abril de 1930²⁶. En aquest partit d'exhibició que portava aquest esport allà, les noies hospitalenques es van trobar davant les del FC Barcelona. El resultat va ser un contundent 24-3 favorable a les blaugranes. L'equip hospitalenc estava format per López i Molina, defenses; Calvet (capitana), a la mitja, i Giménez i Pedret com a davanteres, segons la terminologia que s'utilitzava aleshores. També tinc constància de la participació de l'equip al torneig que es va organitzar amb motiu de l'Exposició Universal, al juny de 1930, que va tenir força ressò mediàtic. L'equip estava integrat per Garrich, Molina, López, E. Giménez i Pedret, i van perdre els dos partits. Les noies no tenien gaire preparació, com es pot apreciar a les cròniques, i sembla que no van durar gaire més. La Unió Esportiva Hospitalet tenia també una secció masculina de bàsquet que, amb el nom del club, va jugar fins a la temporada 1930-31 al primer subgrup de la categoria B (al segon subgrup jugava el Centre Catòlic). La temporada següent l'equip de la US Hospitalet desapareixerà i serà substituït per un club que va dur el nom d'Unió

54

EQUIP FEMENÍ DE BÀSQUET
DE LA UE HOSPITALET, EL DIA DEL PRIMER
FESTIVAL ATLÈTIC FEMENÍ, EL 1930.
D'ESQUERRA A DRETA: PEDRET, JIMÉNEZ,
CALVET, NEBOT, LÓPEZ I MOLINA.

JF

Republicana d'Hospitalet i que jugà a la Tercera categoria. Més tard sortirà l'altre gran equip de bàsquet d'abans de la guerra juntament amb el Catòlic: l'Atlètic Bàsquet Júnior. Hi ha coincidències en la majoria del noms dels jugadors d'aquest equip i dels que formaren el de la US Hospitalet. Probablement, tant aquests dos clubs com els elements de la Unió Republicana fossin els mateixos. Dels atletes, només les activitats individuals de Leonci Farré es poden seguir a la premsa. De la resta no he pogut trobar cap referència a més de les que ja he descrit, amb l'única excepció d'una nova participació de Joan Villalba a la cursa Jean Bouin de l'any 1934, que va ser el 34è classificat dels 193 neòfits que hi van prendre part. A la notícia figura inscrit per l'UJC (Unió de Joves Cristians?).

NOTES

[1] Segons carta amb data 22 de maig de 1931 que es conserva a la *Correspondència de Secretaria*, any 1931, de l'Arxiu Històric de L'Hospitalet. També Joan Camós en parla al seu llibre sobre l'Hospitalet d'aquests anys (op. citat nota 11 del capítol 1).

[2] *70 anys de bàsquet a Catalunya*, d'Emili Arnau i Arnau. Ed. Ronsel. Barcelona, 1993.

[3] Op. citat nota anterior.

[4] Segons la documentació que es conserva a l'arxiu del Centre Catòlic.

[5] Les informacions referents a Marcel·lí Maneja provenen de dues entrevistes radiofòniques fetes l'any 1997 per Jordi Mèlich i per mi mateix.

[6] Expedient n°. 9.278 que es conserva a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

[7] Segons la revista *Box*, al seu número del 3 de gener del 1929.

[8] Op. citat nota 1 del capítol primer..

[9] Article firmat per D'Orsay a *La Voz de Hospitalet*, del 16 d'octubre del 1928.

[10] Carta datada el 29 d'octubre del 1929 que es conserva a la *Correspondència de Secretaria*, anys 1928-30, de l'Arxiu Històric de L'Hospitalet.

[11] Diversos i perllongats contactes informals al Casal Sant Jordi del barri del Centre, entre els anys 1995 i 1998. En un d'ells es va afegir en Joan Santos.

[12] Expedient n° 14.400 que es conserva a l'Arxiu Històric del Govern Civil de Barcelona.

[13] Edició del 3 de gener de 1930.

[14] Algunes de les dades biogràfiques de Leonci Farré han estat facilitades pel seu fill Eduard, en un contacte telefònic mantingut l'any 1994.

[15] A la carpeta d'entitats esportives. L'he trobat també imprès en alguna publicació una o dues vegades.

[16] En tot cas, les proves que he trobat les feien competint entre elles, no amb atletes d'altres club.

[17] A *El Mundo Deportivo*, edició del 5 de març del 1930.

[18] Edició del 5 de març de 1930.

[19] Edició del 25 d'abril del 1930.

[20] Edició del 4 de febrer de 1997.

[21] Edició del 15 d'abril de 1930.

[22] Edició del 19 d'abril del 1930.

[23] Edició del 22 d'abril del 1930.

[24] Edició del 28 d'abril de 1930.

[25] A l'edició del 20 d'abril de 1930.

[26] A *La Rambla*, edició del 21 d'abril de 1930.

55. El boxador Fortunato Ortega, campió d'Espanya del pes mosca. Circa 1932.